

بسم الله الرحمن الرحيم

شرح دعای ابوحمزه ثمالی از آیت الله جوادی آملی دامت برکاته (قسمت یازدهم)

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ . بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. وَاعْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا وَاجْزِهِمَا بِالْإِحْسَانِ إِحْسَانًا وَبِالسَّيِّئَاتِ غُفْرَانًا. *** اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. وَاخْتِمْ لِي بِخَيْرٍ وَاكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَآخِرَاتِي وَلَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ مَنْ لَا يَرْحَمُنِي. وَاجْعَلْ عَلَيَّ مِنْكَ جَنَّةً وَاقِيَهُ بَاقِيَهُ وَلَا تَسْلُبْنِي صَالِحَ مَا أَنْعَمْتَ بِهِ عَلَيَّ وَارْزُقْنِي مِنْ فَضْلِكَ رِزْقًا وَاسِعًا حَلَالًا طَيِّبًا***

اول وجود مبارک امام سجاد صلوات می فرستد، بر محمد و آل محمد (علیهم الصلاه و علیهم السلام)، بعد درخواست می کند؛ عرض می کند: خدایا! پایان امور ما را به خیر ختم بکن، چون انما الامور بخواتیمها. بد عاقبتی بسیار چیز بدی است و حسن عاقبت بسیار چیز خوبی است. یکی از دعاهائی که انسان درباره خود دارد، عرض می کند: پروردگارا! بهترین حالت مرا در دوران پیری من قرار بده که اولاً من در دوران پیری نیازمند به بیگانگان نباشم. ثانیاً با حسن عاقبت و ایمان کامل رخت ببرند. که ایمان را به همراه خود به برزخ و قیامت ببرم.

برای استجاب دعا، صلوات نقش تعیین کننده دارد. در نهج البلاغه از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل شده است: اگر مسئلتی دارید، قبل از خواستن چیزی اول صلوات بفرستید، چون خداوند این صلوات را و طلب رحمت را مستجاب می کند. وقتی آن اولی را مستجاب کرد، خواسته ای را که در کنار صلوات ارائه کردید و صلوات را شفیع خواسته قرار دادید، آن را هم برآورده می کند. و اکفنی ما اهتمنی من امر دنیای و آخرتی.

پروردگارا! مهمات دنیا و مهمات آخرت مرا مشغول کرده است. نه خود من توان آن را دارم که کافی باشم و نه دیگران. و تو هم که در قرآن کریم وعده دادی: اَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ (2)، و غیر تو هم که کافی نیست! بنابراین یک کسی که کفایت کننده هر مهم هستی، امور مهم دنیا و آخرت ما را کفایت بکن!

و اکفنی ما اهتمنی من امر دنیای و آخرتی. "در بعضی از ادعیه هم آمده است: یا مَنْ يَكْفِي مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَ لَا يَكْفِي مِنْهُ شَيْءٌ اكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَ آخِرَتِي. (3)

ای خدائی که از هر چیزی کفایت می کنی، و ای خدائی که غیر تو کار تو را نمی کند و از تو کفایت نمی کند، امر دنیا و آخرت ما را کفایت بکن! و کسی که بر ما رحم نمی کند بر ما مسلط نفرما!

در صحیفه سجادیّه قریب به این مضمون آمده است که: "اللَّهُمَّ حِصْنِي حِيطَةً تَقِيْمِي بِهَا. پروردگارا! طوری مرا در تحت احاطه خود قرار بده که حائط و دیواری از مهر به دور من کشیده بشود که در اثر آن احاطه الهی گزند از بیرون به ما نرسد.

بازگشت چنین دعاهائی به این است که ما را در قلعه امن ولایت و توحید قرار بده! چون کلمه لا اله الا الله، یعنی توحید حصن خداست. چنین که ولایت اهل بیت (علیهم الصلاه و علیهم السلام) هم حصن خداست. این دو تا حصن مقابل هم نیستند، بلکه یکی دالان ورودی دیگری است و شرط دیگری است! این که دالان ورودی باشد و شرط باشد که کسی بخواهد وارد حصن توحید بشود، باید از شرط ولایت بگذرد، از همان حدیث سلسله الذهب (4) کاملاً بر می آید. به هر تقدیر اگر لا اله الا الله حصن الله است، و

اگر ولایت اهل بیت (علیهم الصّلاه و علیهم السّلام) حصنُ الله است، یکی شرط است و دیگری مشروط . این چنین نیست که دو تا حصن جدا و بیگانه باشد! و اگر کسی تحت ولایت الهی بود، قهراً تحت حیطه رحمت حقّ است. یعنی آن رحمت خاصّ به او محیط است . وقتی رحمت خاصّ به او محیط شد، هیچ کسی توان آسیب رساندن به او را ندارد!

کلمه لا إله إلا الله، یعنی توحید حصن خداست. چنین که ولایت اهل بیت (علیهم الصّلاه و علیهم السّلام) هم حصن خداست. این دو تا حصن مقابل هم نیستند، بلکه یکی دالان ورودی دیگری است و شرط دیگری است! این که دالان ورودی باشد و شرط باشد که کسی بخواهد وارد حصن توحید بشود، باید از شرط ولایت بگذرد، از همان حدیث سلسله الذهب کاملاً بر می آید. لذا بعد از آن عرض می کند:

وَلَا تُسَلِّطْ عَلَى مَنْ لَا يَرْحَمُنِي

خدایا! بر من، بر کشور ما، بر ملت ما کسی که رحم نمی کند مسلط نکن! چه دشمن خارج، چه دشمن داخل . این دعائی است که همگان در سحرهای ماه مبارک رمضان داریم و باید داشته باشیم . مستحضرید، قبلاً هم گذشت که

یکی از بهترین راه استجابت نیایش همان تعمیم در دعا است . یعنی دیگران را در قلمرو دعا شریک کردن و انحصار طلب نبودن و خاصّ خود نکردن؛ این است. لذا در آن جمله های قبلی این بود که خدایا! مرا و همه گنهکاران عالم را ببخش! بر من، "وَأَمْنٌ عَلَيْنَا وَ عَلَى الْمُذْنِبِينَ". در اینگونه موارد هم منظور آن است که خدایا! بر هیچ کدام از ماها، بر کشور ما، نظام ما کسی که رحم نمی کند مسلط مفرما!

شیطان بر ما رحم نمی کند. شما مستحضرید که شیطان اعداءِ عدوّ ماست! ما از صدر تا ساقه، از ساقه تا صدر در تمام بحث های اخلاقی، نیایش و دعا و ذکر باید این مسئله را کاملاً متوجّه باشیم و مکرّر هم به ذهن بسپاریم که دشمن ما کسی است که محصول چند هزار ساله خود را یک جا آتش زد!! کسی که به خود رحم نکرد و از اوّلین و آخرین یک آدم لجباز لجوج لدود عنودی مثل شیطان نیامده و نخواهد آمد، چنین کسی دشمن ماست!

طبق بیان نهج البلاغه وجود مبارک حضرت امیر فرمود: چند هزار سال خدا را عبادت کرده؛ لا يُدْرِي أَمِنْ سِنِي الدُّنْيَا أَمْ مِنْ سِنِي الْآخِرَةِ. (5) حالا چهار هزار سال یا شش هزار سال شیطان خدا را عبادت کرد. در اثر خوی استکباری محصول شش هزار ساله خود یا چهار هزار ساله خود را یک جا آتش زد! و معلوم نیست آن سال ها، سال های دنیاست که 365 روز است، هر شبانه روزی هم 24 ساعت، یا سال قیامت است که یک روز هزار سال است، یا یک روز پنجاه هزار سال است، معلوم نیست؛ گرچه برای علی و اولاد علی (علیهم الصّلاه و علیهم السّلام) روشن است، ولی برای ماها معلوم نیست.

حالا چهار هزار سال یا شش هزار سال شیطان خدا را عبادت کرد. در اثر خوی استکباری محصول شش هزار ساله خود یا چهار هزار ساله خود را یک جا آتش زد! و معلوم نیست آن سال ها، سال های دنیاست که 365 روز است، هر شبانه روزی هم 24 ساعت، یا سال قیامت است که یک روز هزار سال است، یا یک روز پنجاه هزار سال است، معلوم نیست؛ گرچه برای علی و اولاد علی (علیهم الصّلاه و علیهم السّلام) روشن است، ولی برای ماها معلوم نیست.

خوب شما هیچ کسی را نشان ندارید که محصول عمر چند هزار ساله اش را یک جا در اثر خشم آتش بزند! افرادی هستند که زندگی خودشان را می سوزانند، خودشان را انتحار می کنند، اماً بالأخره یک چیز محدودی اند. اماً کسی چند هزار سال عبادت بکند و محصول همه اینها را یک جا آتش بکشد، خیلی باید لجوج باشد! این به نام ابلیس و شیطان است. چنین دشمنی، خون آشام که به خود رحم نکرده است، به خدا سوگند خورده است که ما را بگیرد و بگذرد! با همه توانی که دارد، با خیل و رجلش؛ چنین انسانی که خطرناک است! این عدوّ مبین است. ما با او روبرویم . ما اگر خلیفه الله باشیم می توانیم او را طرد کنیم ، وگرنه تحت ولایت او هستیم . ممکن است عمری تحت ولایت شیطان باشیم معاذ الله و ندانیم چه کرده ایم و هُم يُحْسِبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ

صُنْعًا. (6) لذا انسان از ذات اقدس إله مسئلت می‌کند: لَا تَسْلُطْ عَلَيَّ مَنْ لَا يَرْحَمُنِي. خدایا! بر من و بر ما، بر خانه من و بر میهن من، بر مکتب من و دین من و قرآن من کسی که رحم نمی‌کند مسلط نکن!

گاهی خداوند شیطان را بر افرادی به عنوان انتقام مسلط می‌کند، إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ (7). إِنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَوَضُّعُهُمْ. أَزًا. (8) كَذَلِكَ نُوَلِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا. (9) همه این آیات نشان می‌دهد که اگر کسی مورد قهر خدا قرار گرفت، ممکن است خدا یک دشمن بی‌رحمی را بر او چیره کند.

در این دعاها عرض می‌کنیم: کسی که بر ما رحم نمی‌کند بر ما مسلط نفرما! و یک سپری که ما را حفظ می‌کند و برای همیشه باقی است برای ما قرار بده که از گزند حوادث تلخ مصون بمانیم. آن نعمت‌های خوبی را که قبلاً به ما دادی، از ما بگیر! و از فضلت رزق واسع ما مرحمت بکن! و ما را به حفظ خودت و حراست خودت حفظ بکن! وَ أَكْلَانِي بِكَلاَةٍ تَكُ. خداوند در شب و روز حافظ انسان است و این که فرمود: مَنْ يَكْلُوكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ (10)، چون کِلَاتَتی و حفظ و حراستی غیر از حراست الهی نیست!

باز مسئله حج بیت خدا مطرح است:

وَأَرْزُقْنِي حَجَّ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِي عَامِي هَذَا وَ فِي كُلِّ عَامٍ وَ زِيَارَةَ قَبْرِ نَبِيِّكَ وَ لَا تُخْلِنِي يَا رَبِّ مِنْ تِلْكَ الْمَشَاهِدِ الشَّرِيفَةِ وَ الْمَوَاقِفِ الْكَرِيمَةِ. یعنی خدایا! توفیق زیارت خانه خودت و اعتاب مقدسه و مشاهد مشرفه را به ما مرحمت بکن!

پی‌نوشت‌ها:

- 1- سوره نمل / آیه 62
- 2- سوره زمر / آیه 36
- 3- بحار الأنوار / جلد 97 / صفحه 418
- 4- توحید صدوق / صفحه 25 - قَالَ الرَّضَاءُ (ع): لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حِصْنِي فَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي آمِنَ مِنْ عَذَابِي، بِشَرِّهَا وَ شُرُوطِهَا وَ أَنَا مِنْ شُرُوطِهَا؛ معروف به حدیث سلسله الذهب.

5- نهج البلاغه / خطبه 192

6- سوره کهف / آیه 104

7- سوره اعراف / آیه 27

8- سوره مریم / آیه 83

9- سوره انعام / آیه 129

10- سوره انبیاء / آیه 42

منبع: سایت راسخون.

#گروه_صهبای_رمضان

معاونت فرهنگی تربیتی مرکز آموزش های غیرحضوری

<http://vufarhangi.whc.ir>